

dr hab. Agnieszka Skóra, prof. UWM
Katedra Postępowania Administracyjnego
i Sądownictwa Administracyjnego
WPiA UWM w Olsztynie

Recenzja

rozprawy doktorskiej mgra Dawida Ziółkowskiego

pt. „Instancyjność postępowania sądowniczoadministracyjnego w świetle standardu konstytucyjnego i europejskiego”
(Warszawa 2021, ss. 488).

przygotowanej pod kierunkiem dr hab. Piotra Przybysza

Na podstawie art. 30 ust. 1 oraz art. 13 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. t. jedn. z 2017 r. poz. 1789) w związku z § 6 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U. z 2018 r. poz. 261) oraz w wykonaniu uchwały nr 118 Rady Naukowej Dyscypliny Nauki Prawne Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego w Warszawie z dnia 8 listopada 2021 r. o powołaniu mnie na recenzenta w przewodzie doktorskim mgra Dawida Ziółkowskiego, przedkładam Radzie Naukowej Dyscypliny Nauki Prawne recenzję sporządzoną na potrzeby powyższego przewodu doktorskiego.

1. Zasadność wyboru tematu rozprawy oraz identyfikacja problemu badawczego

Recenzowana rozprawa mieści się w obszarze prawa i postępowania administracyjnego i sądowniczoadministracyjnego, a jej przedmiotem jest ukazanie istoty i funkcji *instancyjności postępowania sądowniczoadministracyjnego w świetle standardu konstytucyjnego i europejskiego*. Zagadnienie to nie doczekało się dotąd osobnego, monograficznego opracowania. Jak słusznie

wskazał Doktorant rozważania na ten temat prowadzone były zwykle *ad causam*, podczas omawiania takich instytucji postępowania sądownoadministracyjnego, jak m. in. zwyczajne środki zaskarżenia (M. Kania, *Zwyczajne środki zaskarżenia w postępowaniu przed sądami administracyjnymi*, Warszawa 2009), czy instytucja skargi kasacyjnej w postępowaniu sądownoadministracyjnym (M. Witbrandt-Gotowicz, *Skarga kasacyjna w postępowaniu sądownoadministracyjnym*, Toruń 2005). Nieliczne i niedostatecznie pogłębione pod względem teoretycznego ujęcia instancyjności są również opracowania poświęcone elementom konstrukcyjnym skargi kasacyjnej (W. Piątek, *Podstawy skargi kasacyjnej w postępowaniu sądownoadministracyjnym*, Warszawa 2011) oraz problematyce związanej z sądownoadministracyjnym postępowaniem odwoławczym (A. Ziółkowska, *Postępowanie międzyinstancyjne w postępowaniu sądownoadministracyjnym*, Katowice 2019). Stąd wybór problematyki, będącej przedmiotem rozważań mgra Dawida Ziółkowskiego, należy ocenić wysoko i uznać za ze wszelkich miar uzasadniony w świetle aktualnego stanu badań na gruncie nauki prawa i postępowania sądownoadministracyjnego. Jest to zagadnienie doniosłe pod względem teoretycznym, a także ważne dla praktyki administracyjnej.

Recenzowana rozprawa doktorska już w samym tytule sygnalizuje nie tylko zakres przedmiotowy rozważań, ale także formułuje problem merytoryczny. Uważam ponadto, że Doktorant dokonał prawidłowej identyfikacji problemu badawczego, a próba jego rozwiązania została przeprowadzona za pomocą charakterystycznych i właściwych dla nauki prawa metod badawczych.

II. Cele rozprawy oraz określenie przedmiotu i zakresu rozważań

Głównym celem rozprawy było przedstawienie istoty instancyjności postępowania sądownoadministracyjnego oraz zrekonstruowanie jej normatywnego modelu, wynikającego przede wszystkim „z Konstytucji RP oraz zawartych w kręgu państw europejskich umów międzynarodowych (prawa Rady Europy i Unii Europejskiej)”, a następnie odpowiedź na pytanie, czy obowiązująca w Polsce „regulacja proceduralna zapewnia jego właściwą realizację” (s. 11). Mogę przy tym stwierdzić, że tak określony cel badawczy został wyznaczony i zrealizowany w sposób jak najbardziej właściwy w stosunku do przedmiotu prowadzonych badań i zakresu rozważań.

Kryterium wyczerpującej i pełnej charakterystyki problemu naukowego, będącego przedmiotem dysertacji, zostało zatem w pełni zrealizowane.

III. Ocena zastosowanych przez Doktoranta metod badawczych

Jako metody badawcze, przyjęte przez Doktoranta, zostały trafnie wskazane: metoda formalnodogmatyczna, metoda analizy krytycznej oraz metoda historyczna i prawnoporównawcza jako metody uzupełniające. Podstawową metodą badawczą, zastosowaną przez mgra Dawida Ziółkowskiego, stanowi metoda analizy formalnodogmatycznej. Wyraża się ona przede wszystkim w analizie różnej rangi aktów normatywnych. Autor umiejętnie i sprawnie zastosował powyższą metodę w zakresie rekonstrukcji „(osadzenia) instancyjności postępowania sądowoadministracyjnego w przepisach prawnych” (s. 14), przedstawienia jej istoty, charakteru prawnego i funkcji. Słusznie jednak rozwinął rozważania teoretycznoprawne wykorzystując metodę analizy krytycznej „poglądów doktryny oraz orzecznictwa sądowego (krajowego i międzynarodowego)” – s. 15. Pomocnicze zastosowanie znalazła w pracy analiza historycznoprawna (służąca przedstawieniu genezy oraz ewolucji instancyjności postępowania sądowoadministracyjnego) oraz metoda aksjologiczna, za pomocą której Doktorantowi udało się ustalić, w jaki sposób „poszczególne wartości [...] wpływają na kształt instancyjności (s. 15). Uzupełnia ona doskonale dyskurs naukowy osadzony na gruncie współczesnej procedury sądowoadministracyjnej. Podsumowując, moim zdaniem, zastosowane metody badawcze są w pełni adekwatne dla prawidłowego prowadzenia wywodu naukowego z zakresu nauki prawa i postępowania administracyjnego oraz sądowoadministracyjnego.

IV. Konstrukcja, układ pracy i jej treść

Konstrukcja pracy ma podstawowe znaczenie dla oceny, czy problemy badawcze – poruszane w rozprawie – zostały prawidłowo wyodrębnione i nazwane, a także czy pozostają wobec siebie w logicznej relacji i konsekwentnie po sobie „następują”. Przyjęty w recenzowanej rozprawie plan i układ dysertacji uważam za prawidłowy, w pełni przemyślany, umożliwiający Czytelnikowi bardzo dobrą charakterystykę problemowego zagadnienia.

Recenzowana rozprawa składa się z pięciu rozdziałów poprzedzonych „Wstępem” i zwieńczonych „Zakończeniem”.

Wstęp recenzowanej dysertacji został skonstruowany w sposób przemyślany, spełnia swoją funkcję i dobrze wprowadza Czytelnika w przedmiot dalszych rozważań. Autor wskazuje w nim przesłanki uzasadniające podjęcie tematu instancyjności (s. 8-10, s. 15-16), podstawowy cel rozprawy (s. 11-13) i cele szczegółowe (s. 16-18), zasadniczą tezę pracy (s. 13-14) oraz dobór i uzasadnienie wykorzystanej metodologii badawczej (s. 14-15).

W rozdziale 1. Autor skupił się na zdefiniowaniu podstawowych dla rozprawy pojęć, w tym pojęcia „instancji”, „instancyjności”, „kontroli instancyjnej” oraz innych pojęć istotnych dla recenzowanej pracy, jak „tok instancji”, „właściwość instancyjna” i „dewolutywności”.

W rozdziale 2. Doktorant dokonał analizy problemów związanych z ukazaniem genezy oraz ewolucji instancyjności polskiego postępowania sądownoadministracyjnego, starając się udzielić odpowiedzi na pytanie czy obecny dwuszczeblowy model sądownictwa administracyjnego jest wynikiem konsekwentnego rozwoju polskich rozwiązań normatywnych, czy też incydentalnej decyzji ustawodawcy.

W rozdziale 3 przedstawione zostały aksjologiczne uwarunkowania instancyjności postępowania sądownoadministracyjnego. Doktorant wyodrębnił katalog wartości leżących u podstaw postępowania sądownoadministracyjnego (prawa obywatelskie, sprawiedliwość, praworządność, obiektywizm, jawność, sprawność, jednolitość) Rozważania te znakomicie uzupełniają wywody, w jaki sposób wskazane wartości determinują kształt instancyjności postępowania sądownoadministracyjnego.

W rozdziale 4. rozprawy Autor skupił się na problematyce konstytucyjnego standardu instancyjności postępowania sądownoadministracyjnego i stopniu jego realizacji. Ukazane zostały m. in. rozważania dotyczące źródeł instancyjności w Konstytucji RP z 1997 r.

W ostatnim, piątym rozdziale, poruszono zagadnienie europejskiego standardu instancyjności postępowania sądownoadministracyjnego i jego realizacji. Autor odpowiada najpierw na pytanie, dlaczego zdecydował się poddać analizie modele instancyjności procedury sądowej kontroli administracji przyjęte w wybranych państwach Europy Zachodniej oraz regulacji prawnych Rady Europy i Unii Europejskiej wraz z dorobkiem orzecznictwem ETPCz i TS UE.

W „Podsumowaniu” Autor dokonuje prezentacji wniosków wynikających z przeprowadzonej analizy oraz prezentuje zarys własnej koncepcji zreformowania systemu zaskarżania orzeczeń sądów administracyjnych.

Reasumując, w recenzowanej rozprawie dokonano całościowego i uporządkowanego omówienia i wyjaśnienia wszystkich istotnych zagadnień, jakie – moim zdaniem – powinny zostać objęte rozważaniami w związku z przyjętym tematem rozprawy doktorskiej. Uważam, że mgr Dawid Ziółkowski w sposób konstrukcyjnie poprawny oraz spójny merytorycznie poddał analizie podstawowe zagadnienia związane z problematyką instancyjności w postępowaniu sądownoadministracyjnym w świetle polskiego postępowania sądownoadministracyjnego oraz regulacji prawnych Rady Europy i Unii Europejskiej wraz z

dorobkiem orzecznictwem ETPCz i TS UE. W szczególności uważam, że struktura rozprawy, układ jej treści, a także kolejność rozważań mogą być w pełni ocenione jako prawidłowe.

Za niezwykle cenne, świadczące o dużej znajomości przez Doktoranta warsztatu naukowego i umiejętności prowadzenia rozważań w tym zakresie, uważam wyodrębnienie w każdym rozdziale „Wprowadzenia” oraz „Podsumowania”. Te pierwsze przygotowują Czytelnika do tego, jakie problemy – zdaniem Doktoranta – powinny zostać poruszone i z jakiego powodu. Te drugie natomiast są doskonałym zebraniem (rekapitulacją) najważniejszych ustaleń przyjętych w danej wyodrębnionej jednostce pracy oraz służą sformułowaniu ogólnych wniosków, będących podstawą dla rozpoczęcia rozważań w kolejnej części pracy. Ten element struktury pracy porządkuje prowadzone wywody i dzięki nim Czytelnik nie gubi się w szczegółach, których z natury rzeczy w pracach poświęconych procedurze sądownoadministracyjnej jest *de facto* sporo. Trzeba przy tym podkreślić, że „Podsumowania” nie są przez Doktoranta rozumiane jako prosta rekapitulacja najważniejszych rozważań podjętych w pracy, lecz są prezentacją wniosków wynikających z przeprowadzonej analizy. Autor zawsze stara się w nich odnieść do założonego celu badawczego rozprawy oraz postawionej tezy.

V. Szczegółowe uwagi na tle warstwy merytorycznej pracy oraz polemika z poglądami Autora

Pod względem merytorycznym recenzowana rozprawa jednoznacznie zasługuje nie tylko na bardzo pozytywną ocenę, lecz znacząco wyróżnia się na tle recenzowanych przede mną rozpraw doktorskich, jak też rozpraw doktorskich, w których obronie uczestniczyłam w innym charakterze oraz monografii naukowych, które w ostatnich latach opublikowano jako „wynik” pozytywnej obrony. Recenzowane opracowanie jest bez wątpienia ważną, dojrzałą i wartościową próbą analizy instancyjności postępowania sądownoadministracyjnego, stanowiącej *novum* w polskim porządku prawnym.

Niezależnie od bardzo wysokiej oceny warstwy merytorycznej, zwyczajowo przyjętym jest sformułowanie przez recenzenta uwag szczegółowych, w tym także polemicznych. Uwagi takie przede wszystkim stanowią wyraz dyskusji naukowej i w żadnym wypadku nie powinny być rozpatrywane jako dyskredytacja własnej koncepcji i ustaleń Autora rozprawy.

Jak już wspomniano, pierwsza część pracy (rozdział 1.) poświęcona została zdefiniowaniu podstawowych dla rozprawy pojęć, w tym pojęcia „instancji”, „instancyjności”, „kontroli instancyjnej” oraz innych pojęć istotnych dla recenzowanej pracy, jak „tok instancji”,

„właściwość instancyjna” i „dewolutywności”. Poczynione ustalenia są w pełni poświęcone ogólnej refleksji teoretycznej na temat instancyjności. W mojej ocenie zagadnienia te w pełni zostały zrealizowane, a przyjęte przez Doktoranta ustalenia podzielam. W szczególności podzielam pogląd mgra D. Ziółkowskiego, zgodnie z którym pojęcie „instancji” jest złożone, obejmując elementy funkcjonalne oraz proceduralne (s. 26-27). Moim zdaniem – rację ma Doktorant – twierdząc, że nie można utożsamiać pojęć „instancji” i „instancyjności”, jakkolwiek pojęcia te są ściśle ze sobą powiązane (s. 27). Trafne są rozważania na temat rozróżnienia pojęć „instancja”, „instancyjność” oraz „szczebel” i „stopień” (s. 32 i n.). Podzielam pogląd, że rozważania prowadzone w pracy mając sens jedynie wtedy, gdy instancyjność (dwuinstancyjność) rozpatrywana jest w aspekcie materialnym i formalnym. Prawo do przeniesienia sprawy do drugiej instancji nie powinno zamykać się jedynie w dostępności środka zaskarżenia, lecz stanowić realną szansę uzyskania optymalnej weryfikacji rozstrzygnięcia zapadłego w pierwszej instancji (s. 36 i n.).

Ciekawe są rozważania Autora na temat tzw. poziomego toku instancji (s. 64 i n.). Znajdują one rozwinięcie na Rozdziale 4 pracy (podrozdział V). Generalnie jestem - w polskich uwarunkowaniach społecznych – przeciwnikiem „spłaszczenia” toku instancji, zarówno na gruncie postępowania administracyjnego, jak i sądowniczo-administracyjnego, nawet przy wprowadzeniu pełnej gwarancji wyłączenia pracowników organu administracji (sędziów), którzy orzekali poprzednio. Niebezpieczne są – w moim przekonaniu – podnoszone nawet przez sądy administracyjne argumenty m. in. we wskazanych w pracy orzeczeniach sądowych (m. in. wyrok WSA w Warszawie z 08.12.2005 r., III SA/Wa 2297/05 i inne, s. 68 i n.).

W tym miejscu zwracam uwagę na nie do końca prawidłowe posługiwanie się – w całej pracy – wymiennie terminem „obywatel” i „strona” (s. 25). Instancyjność w postępowaniu sądowniczo-administracyjnym „otwarta” jest także dla nie-obywateli, tj. podmiotów innych niż osoby fizyczne oraz podmiotów niebędących obywatelami polskimi. Sugerowałabym zastąpienie terminu „obywatel” terminem „jednostka”.

Druga części rozprawy (rozdział 2.) obejmuje zagadnienia związane z ukazaniem ewolucji instancyjności polskiego postępowania sądowniczo-administracyjnego i oparta została na ogólnym pytaniu: czy można mówić o ukształtowaniu się własnego, polskiego modelu w zakresie instancyjności postępowania sądowniczo-administracyjnego (s. 94 i n.).

Wysoko oceniam rozważania Doktoranta na ten temat. Przede wszystkim podzielam wnioski autora, że prawodawstwo Księstwa Warszawskiego i Królestwa Polskiego miało ważne znaczenie dla sądownictwa administracyjnego na ziemiach polskich. Sądownictwo to miało dwuszczeblową strukturę organizacyjną, zaś postępowanie sądowniczo-administracyjne było

– co do zasady – dwuinstancyjne (s. 99). W niepodległej Polsce – niestety – zmarnowano szansę na stworzenie jednego, spójnego systemu sądownoadministracyjnego. Funkcjonowały dwutorowo: rozwiązania odziedziczone po zaborcy pruskim oraz – będące nieudolną „kopią” modelu austriackiego – własne rozwiązania prawne. Za niezwykle wartościowe należy uznać przywołanie przez Doktoranta poglądów niektórych prawników i sędziów NTA, postulujących utworzenie niższej instancji sądownictwa administracyjnego poprzez powołanie wojewódzkich sądów administracyjnych (s. 108 i n.). Pozwala to na uświadomienie, że dyskusja na temat instancyjności prowadzona była nie tylko na łamach publikacji prawniczych, ale także wśród przedstawicieli praktyki (s. 119 i n.).

Funkcjonujący od 1980 r. Naczelny Sąd Administracyjny wykonywał swoje funkcje w strukturze jednoszczeblowej oraz w ramach jednoinstancyjnej procedury (s. 136 i n.). Jak trafnie stwierdza Doktorant, postulat oparcia modelu sądów administracyjnych na zasadzie dwuinstancyjności zaczął w polskiej doktrynie i praktyce przeważać dopiero od lat 90. XX w. (s. 143 i n.), na co miała wpływ Konstytucja RP z 1997 r. przewidująca w art. 176 ust. 1, że „postępowanie sądowe jest co najmniej dwuinstancyjne” (s. 146 i n., s. 157 i n.). Powyższe rozważania pozwalają w pełni zgodzić się poglądem Autora o braku ciągłości przyjmowanych rozwiązań konstytucyjnych (s. 159-160) oraz ustawowych (s. 160) w zakresie instancyjności postępowania sądownoadministracyjnego. Także ciągłość poglądów doktryny w tym zakresie słusznie – zdaniem Doktoranta – należy ocenić jako skromną (s. 162). Nie można zatem mówić o ukształtowaniu się swoistego, polskiego modelu instancyjności postępowania sądownoadministracyjnego (s. 162). W tym miejscu zabrakło mi jednak własnych wniosków Autora *de lege ferenda*.

Węzłowe znaczenie z punktu widzenia zakresu tematycznego rozprawy mają rozważania dotyczące aksjologicznych uwarunkowań instancyjności postępowania sądownoadministracyjnego (rozdział 3). Celem – jaki postawił sobie w nim Autor – była próba odpowiedzi na pytanie, jakie wartości gwarantuje model postępowania sądownoadministracyjnego oparty na zasadzie instancyjności i jakie wartości doznają w nim uszczerbku (s. 165 i n.). Przede wszystkim Autor prawidłowo zrekonstruował treść i znaczenie podstaw aksjologicznych postępowania sądownoadministracyjnego (s. 178 i n.). W tym miejscu zgłaszam jednak uwagę, czy trafne jest współcześnie można mówić o standardzie „praw obywatelskich” zamiast o „prawach jednostki”? (s. 178 i n.), zwłaszcza, że Autor niekiedy wymiennie posługuje się pojęciem „praw jednostki” w miejsce „praw obywatelskich” (np. s. 178). Za częściowo słuszny można uznać wniosek Autora, zgodnie z którym „brak instancyjności nie neguje prawa do sądu” (s. 185). Wydaje się, że z pewnością nie neguje tego

pojęcia w ujęciu formalnym; zasadne jednak pozostaje pytanie, czy jedynie jednoinstancyjne postępowanie – zwłaszcza w krajach tzw. młodej demokracji i niedostatecznie ukształtowanych mechanizmach państwa prawnego – nie stawia pod znakiem zapytania istnienia tego prawa w ujęciu materialnym. Autor jednak – słusznie moim zdaniem – dodaje w tym fragmencie rozważań, że lepiej będzie ono zabezpieczone w dwuinstancyjnym postępowaniu sądowoadministracyjnym (s. 186). Na jednoznaczną aprobatę zasługuje stwierdzenie, że prawa jednostki zapewni taki model, który cechuje się odformalizowaniem środka odwoławczego (model apelacyjny) – s. 187 i n.

Za bardzo wartościowe poznawczo uważam kolejne fragmenty rozważań Doktoranta na temat aksjologicznych uwarunkowań instancyjności postępowania sądowoadministracyjnego (s. 198 i. n.).

W rozdziale 4. rozprawy Autor skupił się na problematyce konstytucyjnego standardu instancyjności postępowania sądowoadministracyjnego i jego realizacji. W rozdziale tym Autor udzielił odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób realizuje się instancyjność postępowania sądowoadministracyjnego (s. 241). Rozdział ten obejmuje cztery główne zagadnienia, tj. przedstawienie konstytucyjnego standardu konstytucyjności postępowania sądowoadministracyjnego, charakterystykę środków odwoławczych na tle wymogów konstytucyjnych oraz skutki wniesienia środków odwoławczych w postępowaniu sądowoadministracyjnych w świetle wymogów konstytucyjnych.

Ostatni, rozdział 5., poświęcony został problematyce określenia europejskiego standardu instancyjności postępowania sądowoadministracyjnego oraz jego realizacji. Autor słusznie dekodyfikuje pojęcie „europejskiego standardu” w szerokim znaczeniu, obejmując jego zakresem „zespół norm, zasad, wymagań, ideałów i celów do wypełnienia wynikający z aktów prawa międzynarodowego Rady Europy oraz Unii Europejskiej (w tym dokumentów soft law), dorobku orzeczniczego ETPCz i TS UE”, poszerzając go o „tradycyjnej systemu sądowej kontroli administracji wybranych państw Europy Zachodniej” (s. 345 i n.). Słuszne jest uzasadnienie takiego zabiegu przez Doktoranta, który stwierdza, że „regulacje prawne obowiązujące obecnie w Radzie Europy oraz Unii Europejskiej czerpią przede wszystkim z ugruntowanych i stabilnych modeli sądowej kontroli administracji” (s. 347). Podzielałam pogląd Doktoranta, zgodnie z którym analiza systemów wybranych przez niego krajów Europy Zachodniej pozwala na stwierdzenie, że można mówić o zaniku jednoinstancyjności postępowania, a regułą jest postępowanie dwuinstancyjne (s. 425).

Słuszne jest stwierdzenie, że z wiążących aktów prawa międzynarodowego ustanowionych pod auspicjami Rady Europy i Unii Europejskiej nie wynika zobowiązanie

Polski do ukształtowania instancyjnego postępowania sądownoadministracyjnego, ani do przyjęcia konkretnego modelu kontroli instancyjnej (s. 417). Pociąga to za sobą konstatację, że europejski standard instancyjności postępowania sądownoadministracyjnego „zakłada dziś prawo jednostki do zakwestionowania rozstrzygnięcia sądu administracyjnego I instancji” – przewidując dwuinstancyjność procedury sądownoadministracyjnej (s. 418).

Podsumowując, zawarte w Rozdziale 5 rozważania są poprawne merytorycznie i pod względem metodologicznym, wartościowe poznawczo. Wywody przedstawione w tym rozdziale wnoszą bardzo istotne oraz nowe wątki do nauki postępowania sądownoadministracyjnego i w pełni podzielam przedstawione w tym zakresie poglądy Doktoranta.

VI. Strona formalno-językowa rozprawy doktorskiej

Od strony formalno-językowej rozprawa mgra Dawida Ziółkowskiego jest wzorowa. W szczególności język pracy zasługuje na wyróżnienie: o trudnych, dyskusyjnych problemach Autor pisze w sposób jasny, przejrzysty, a czyni to piękną polszczyzną. Moim zdaniem tak piszą autorzy dojrzałych naukowo, którzy posiadają głęboką znajomość analizowanej problematyki i badanych zjawisk praktycznych. W dobie wszechogarniającego niechlujstwa językowego lub nadmiernego (i z reguły niepotrzebnego) komplikowania struktury wywodu lektura rozprawy doktorskiej jest prawdziwą przyjemnością. Autor znakomicie posługuje się językiem prawnym i prawniczym. Nie odnotowałam żadnego poważniejszego potknięcia w tym zakresie. Moim zdaniem styl opracowania tekstu doskonale odpowiada dobrym wzorcom wypracowanym w teorii dogmatyk prawniczych. Doktorant ponadto rygorystycznie pilnuje dyscypliny wypowiedzi: nie tylko żadne zdanie, ale wręcz żaden wyraz w recenzowanej pracy nie może być uznany za zbędny, a jasność i przystępność wywodów Autora należy ocenić bardzo wysoko.

Uważam także, że pod względem redakcyjnym praca znacząco wyróżnia się na tle publikowanych ostatnio opracowań prawniczych. Jest ona wolna od różnorodnych uchybień, co stanowi rzadkość we współcześnie prezentowanych rozprawach doktorskich.

Sposób redagowania przypisów także jest wzorowy. Nie recenzowałam dotąd rozprawy doktorskiej tak idealnej pod tym względem. Warto podkreślić, że przypisy są niekiedy dla autora także celem prowadzenia dyskusji na tematy poboczne, marginalne, w sposób mniej istotny związane z głównym celem badawczym. Taki sposób pisania cechuje dojrzałych badaczy naukowych, potrafiących panować nad głównym wątkiem rozważań.

Sposób cytowania i wykorzystywania treściowego poszczególnych pozycji piśmiennictwa naukowego przez Doktoranta zasługuje na jednoznacznie pozytywną ocenę. Ilość literatury naukowej, nie tylko zgromadzonej, ale i przywołanej i wykorzystanej przez Autora, robi ogromne wrażenie.

Podsumowując można stwierdzić, że tekst rozprawy, postrzegany z perspektywy całości dowodzi znakomitego opanowania przez Autora techniki pisania prac naukowych oraz doskonałej umiejętności posługiwania się językiem dyskursu naukowego.

Z przedstawionych powyżej uwag, w tym nawet tych w drobnym stopniu krytycznych, rysuje się jednoznacznie pozytywny obraz recenzowanej dysertacji. Na aprobatę zasługuje przede wszystkim wybór przedmiotu badań, którym jest istotny problem teoretyczny (mający jednocześnie odzwierciedlenie praktyczne).

VII. Konkluzje

Podsumowując sformułowane wyżej „oceny cząstkowe” jednoznacznie stwierdzam, że recenzowana rozprawa mgra Dawida Ziółkowskiego stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego z zakresu prawa i postępowania administracyjnego oraz sądownoadministracyjnego.

Jednocześnie można przyjąć, że Doktorant wykazał, że w pełni dysponuje ogólną wiedzą teoretyczną z zakresu nauki prawa i postępowania administracyjnego, a także – wymaganą przez ustawę o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki – umiejętnością samodzielnego prowadzenia pracy naukowej w obszarze powyższej specjalności. Autor przedstawił bowiem dzieło, które podejmuje doniosły teoretycznie problem badawczy. W dziele tym Autor przedstawia szereg problemów teoretycznych, samodzielnie je rozwiązuje, prowadzi dojrzałą dyskusję z poglądami innych badaczy w kontekście badanej tematyki, dokonuje samodzielnej analizy (a nie jedynie przywoływania i/lub referowania) istniejącego orzecznictwa, w tym orzecznictwa sądów europejskich oraz aktów normatywnych polskich i europejskich. Jest to praca niezwykle interesująca oraz poruszająca rzeczywiście istniejący problem teoretyczny (mający odzwierciedlenie w praktyce). Podkreślić także należy, że Autor musiał stawić czoło wyzwaniom, jakie niesie za sobą wyjście poza polski porządek prawny, co podnosi jej walor naukowy.

Z uwagi na powyższe, **recenzowana rozprawa doktorska** mgra Dawida Ziółkowskiego pt. *„Instancyjność postępowania sądownoadministracyjnego w świetle standardu konstytucyjnego i europejskiego”* w pełni odpowiada wymogom określonym w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym

oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki. Rekomenduję zatem Radzie Naukowej Dyscypliny Nauki Prawne WPiA UW przyjęcie powyższej rozprawy oraz dopuszczenie jej do publicznej obrony. Jednocześnie pragnę stwierdzić, że praca to znacząco się wyróżnia pod względem naukowym (w pewnych fragmentach przypominając rozprawę habilitacyjną), zatem ośmielam się wnosić o jej wyróżnienie.

Gdańsk/Funchal, dnia 01.02.2022 r.

